

Hořký román

Napsal Karel Leger.

"Nadšení!" opakoval Štajner, hladě svou bradu. "Také jsem Lucy!" Zazvonil, a když hezounká komorná se zjevila, nakázal: "Že prosím pani, aby přišla. A láhev burgundského přineste, Lucy!" Vedl Emila do salonu. "Jste to jako po obléžení!" omlouval se. V oknech rozbito bylo několik tabulek, na štěstí byl krásný den, vlažný vzduch od feky vál dovnitř. Na stolek vpravo kousky kamenů a cibulí. "Vidíte?" usmíval se Štajner. "Naděšené pozdravy našeho bodrého lidu, vytloukli nám okna. Když se Čech s Němcem porou, žid to odnese. Řekněte, co vlastně ten lid ode mne chce? Na Ústřední Matiči platím, chudé děti oblékám, všude přispívám plným rukama a za to — kameny do oken. Nechám si je na památku. Hledte, tento kus —" ukazoval, "je to bělokam se zarostlými pyropy, podobného kamene v celém městě nenaleznete, jen na dvoře mé tovaryny je hromada takového šterku, někdo z mých vlastních lidí, snad některý úředník, přinesl si jej až odtamtud. To je věděk za to, že s nimi zacházím jako otec, že jsou lépe placeni, než kde jinde —"

Věla pani Štajnerová, krásná, plná obdivné krve, která prosvítala červenými svými rtů, hořela v očích. Pohlédla na účetního, ale jinak, nežli tehdy, když mu při tenisu hodila raketu, aby jí odnesl — pozorně, zdál se jí nějak vyrostlý. Emil snesl její pátravý pohled, veselé a sebevědomé hleděl jí do očí. Usedl u stolu, sklenky s červeným vínem začinkaly. Továrník byl velmi rozradostněn, stále hladil bradu, třepal tlustými prsty na prsou. Pani Štajnerová seděla naproti Emilovi, hleděl jí do očí, které koketně mhouřila, klonila se lehounko do zadu na lenoch křesla. Růže na rozkošných údech zvedala se a klesala.

"Vy jste rozumný člověk, pane účetní," lichotil továrník, zvedaje sklenku. "Řekněte, co naši vlastenci ode mne ještě chtějí? Činím, co mohu, nesmysl je žádat víc. Žid je světoobčan — co chcete, je to náš osud. Klamou vás nebo sebe, kdo přednášejí o vlastní a koketují s národními city. Můj bratr je v Mostě členem šulfránu, druhý bratr v Pešti předsedou spolku pro maďarizaci Slováků — vyměnil-li si místa, budou oni tady přispívat s nadšením na Matiči a já budu v Mostě křičet 'hajlé!' nebo v Pešti 'eljen!' To je zcela přirozené!"

Krásná pani hovořila ohnivými zraky, koketním úsměvem, Emil rozuměl němě řeči. A vedle nich starý muž dále pokračoval, rozjařen vínem i myšlenkami: "Čím nám Čechové mohou imponovat? Jste rozumný člověk, pane účetní, neuzavíj se klidně úvaha. Nám imponuje Němec svoji energií, Angličan prozíravostí, Francouz inteligencí, Rusa proklínáme, ale nebojíme se ho, Maďary vodíme za nos. Ale Češi! Mocí nemají, bohatstvím se s daleka nám nevyrovnej, vzděláním také ne. My svoji vzdělanost dovedeme využívat pro sebe prakticky, vaši vzdělání lidé touží se o gramatiky a slovíčka. Ustupujeme těm, kteří nás předčí chytrostí neb zadrželi hrubými násilky —" Usklíbil se, upljuje pomalu červeného vína.

Pod stolem střešiček pani Štajnerová dotekla se Emilovy nohy. Krásavice sklopila oči, vtiskla bílé zoubky do rtu, ruměnce jí na tváři zahaňel. Ale lehounké stisknutí Emilovo opřívala. A když zvedla dlouhé brvy, z hloubky očí záleželo to k němu plamenem. Emil úsměvem odpovídal a jakoby bedlivě poslouchal výkřaly manželovy, naklonil se k němu.

Pan Štajner pokračoval: "Ale Češi! Je to přece jen holubičí národ, nesluší jim, když si hraji na ten protestní právod, jak bylo všude znát nerozhodnost, političnost! Vždyť ani žádných politických psaní nemáte — jen věčné 'Hej Slovane!', pak ještě 'Spí, Havičků', 'Šušelka nám pře' a pak už jen měli Hajzovu odrhovačku, starou třicet let!"

"Já jsem v Čechách zrostal, stes, matku mám, proto má dědičné právo nosit záškolák!"

A tou písničkou chtěli imponovat Vidni! Starý pán se rozechvil nad svou skleničkou. I Emil se usmíval, cítil oba střevíčky paní Štajnerové na své noze.

Když pan účetní odešel z vily, před vraty právě zapráhali vrátného koníka do lehké kolesky. Paul Štara byla připravena vyjet si do města, pozvala Emila, aby usedl vedle ní a sama — otěže v ruce — bičkem švihla koně. Lehounký vozík letěl s rachotem. Když ulekl se něčeho, počal se pláštiti, bylo vidět, že něžné damské ručky jsou slabé udržeti jej na úhledě, a pani Štajnerová v úzkosti a přece s úsměvem rozmanným ohlédla se po svém průvodu. Vstal, sám se chopil otěže, ale když ani jeho neposlechli, nerozuměl neznamému hlasu. A tak trýskem řítila se koleska ulicemi, kde ještě též tam na chodníku byly od vězeňských střešiček, židům rozbitých. Emil stál pevně, koníka ani už nezdržuje, po boku hrál krásavice. Usmíval se, jako do běh oběně z daleka ponížně smekají. Jel s milionářkou! Na rohu ulice, kde byla tabulka s nápisem: "Rychlá jízda městem se zapovídá!" stál policajt, když poznal, kdo to trýskem přijíždí, schoval se do průjezdu. Pro pány záповědi neplatí!

VII. NAD SRÁZEM.

Po jedné straně náměstí tlačily se hloučím proudem zástupy lidstva a chodníku těsně kolem výkladních skříní, kolem domovních prahů. Jako hejno ryh, kolem břehu. Komárovští říkali tomu "naše korso" — dostala-li mladá paní nebo dečku nová šaty, šla je na korso ukázat. Přišla jednou i pani Štajnerová — dlouho již tu nebyla. Dnes prošla samotná dvakrát třikrát sem i tam volným krokem, hrdě zvedaje hlavku, a by ve světle plynových svítilen bylo vidět pod kráskem demantového jehličí. Prošla, odešla, ale ve štěbetajícím davu zbyla starost. Odkud ta jehlice? Odkud nová šaty? Snad výhra?

Zdál se, že om starost také sdělil komárovský žurnál "Pochodeň", ale na výhru v redakci nevzpomněli. Divný článek se objevil, nikdo nebyl jmenován, a přece všichni se ohlíželi s úšklebkem za paní Štajnerovou a (ještě více) za panem profesorem. Rozumí se, že nějaký přítel postaral se, aby profesor článek také četl. Četl, dočetl — beze slova, zarudlý do purpurova, vzal svou hůl a pádným krokem ubíral se k redakci. Hůl s treskotem dopadala na chodník.

Vatoupl do redakce jako bouře, dobrácké oči mu plály krvežíznivě, zasyčel vztekem, hůl zvedl nad hlavou. Udržuje se v Komárově pověst, že kdysi občan jakýs došel si do redakce pro satisfakci, za bodnutí jedovatým pípem na pláče jej kyjem, ale v posledním číse nebylo to ve zvyku. Proto redaktor (nebyl tu již Jeroným Vondráček s viržinkou a havelčkem, nestál prý pokroku — "Pochodeň" zářil teď novým duchem), valice překvapen odskočil za dlouhý stůl, kde ležel nůž na rozřezávání papíru v podobě dýky, na obě strany broušený. Za hradou zal se klidně, co si pán přeje? Profesor nemohl promluvit, pohyboval jen rty, jen očima svítil celý se třásí. "Raďte se upokojit!" mírně naponímal redaktor, "je nebezpečné takové rozdělení!"

Professor oddychoval. "Padouchu!" vyrazil konečně a zamával hůl.

Redaktor chopil se nože, ale klidně opakoval otázku. "Čím mohu posloužit? Ačkoliv se domnívám, že jste se ráčil zmýlit v adrese!"

Rozčilený host zatřepal posledním číslem "Pochodeň", okázal prstem na článek. "To — jste psal vy?"

Redaktor pochopil. "Oh, řekl lhostejně, z toho si nje nedělejte. Takových lokálků já napsal! Je to mé živobytí. Rozumějte — a předně se upokojte, neručte šermovat hůl, jsem nervosní. Myslíte, že máte o redakci moderního žurnálu zastaralé představy — i my, prosím, pokročili, je anarchismus jít do redakce a kyjem,

jako snad za časů Balákových. I venkovská žurnalistika řízena je dnes duchem moderním!"

"Professor nějak nechtěl rozumět, pořád jen opakoval: "Kdo to psal? Kdo to psal?"

"Řekl jsem, že já. Jsem zde, abych psal. Mám péro, jako má dělik své kládivo, inženýr kružítko, kdo mi zaplatí, tomu píšu. Kdybyste měl svůj časopis a nabídl mi více, než mám tadyž šel bych k vám. Bohužel, nepracuji pro sebe, pracuji pro jiné. Řekli mi, tohle napiš, a já napsal. Věřte mi, že nemám žádný zájem na tom, co píšu, jsem tu cizím ve vašem Komárově, co jsou mi hloupé místní spory a klepy? Snad mi věříte? Váš pan, do dneška jsem neměl čest ani znáti —"

"A přece jste to napsal! takovou lež!" zasyčel profesor.

"Lež? Nevím, je-li to lež, nebo je, nestarám se. Píšu, jak chce ten, kdo mi platí. Mohu se pochubit, že dovedu psát nadšené úvodní články, duchaplné kritiky, jedovaté lokálky i důkladné úvahy národohospodářské. Mám své péro, tof je mé remeslo, jiným jsem se nenaučil. Což divu, že chci svou práci prodat, co možná draho prodat, kdo dá víc, tomu sloužím, kterakoliv politické straně, i Němcem třeba — proč ne? Nikdo nevyčítá úvodníky, strojníci, dělníci, který slouží Němci a svým národem, svou práci rozprodá, proč bych já žurnalistovi byste to vytkali? Jsem pracovičem jako oni, postavou práci vydávám, chci-li své roditě. Vidíte přece, že na mne zlyhání se horší!"

Pani profesorovi vylézaly oči z jamek, opeřel se o hůl. "A kdo vymyslíl, kdo vymyslíl takovou hanebnost!" — Chvilku bylo ticho. A z vedlejší místnosti zaslechl profesor přitíměný hlas, zdálo se mu, že poznává hlas — správce cukrovary, obeludníka s moukou, mladého lékaře.

Mimovolně zvedl hůl a nakročil ke dveřím. V tom okamžiku vstoupil — pan Verner a jakýsi štěm v rukou. Zarazil se, když spatřil profesora, ale ihned se vzpamatoval, skřivil ruce na prsou, vypjal se na prahu celou svojí hubenou postavou. A usklíbil se. Ten úsměšek rozružil profesora — zvedl hůl, až udeřila do stropu. "Kdo to psal? Tuhle lež!" zduřmel. Verner usmíval se dále, ale již jen s jistou útrpností.

"Není to lež — co napsáno, je pravda, do poslední písmeny," řekl pevně.

"Děkuji! Ha! Chei děkuji!" profesor poskakoval na krátkých nohách, Verner přistoupil o krok a hleděl na hosta trochu s výšky, odpověděl ostře: "Děkuji? Mohu je dát, cheštelí!" Professor vyvalil oči, ruka s hůl mu klesla, nohy se zatřásky. Opeřl o hůl, chvíli díval se do tváří bývalému redaktoru záložny, který usmíval se trpce a útrpně kývaje hlavou. "Nu, cheete?"

Nejistě zatekal profesor očima a sklopil je konečně. "Fl!" odplivl. "Ne cheei, žádné děkuji — nae děkuji? Odvolajte! To chei: odvolajte!" Verner pokrčil rameny a pohrdavě se odvrátil, za to profesor nabyl smělosti, zabušil hůl do podlahy. "Žádné děkuji cheei!" křičel, "nae mně děkuji! Já musím nejlépe vědět — lež je to všechno, lež! lež! lež! A nejedná se ani o mne ani o moji paní — ta je jako anděl povýšena nade všechny vaše pomluvy — ale jedná se tu o čest mého nejlepšího přítele, pana účetního. Tak jej urazil! Takovou lež vymyslí!"

Verner zprudka ohlédl se přes rameno a řekl tvrdě: "Cheete děkuji?"

Professor zatřepal rukama, zabušil hůl: "Žádné děkuji! Hanebnou lež jste napsali! lež! lež! Nie cheei slyšet —" zakryl si uši a s pohledem plným opovržením ustupoval ke dveřím. "Hanebná lež!" vykřikl na prahu a odešel, dlouho ještě po cestě otíraje červeným šátkem čelo a odpovídaje.

Bývalý ředitel po jeho odchodu zasmál se suchým řevavým směchem.

Někde v ulici potkal profesor Emila, oči mu zasvítily, hned přišel a pod paňl chytil mladého bičtele. "Četl jste tu hanebnost?" tápal se, rozvinuje čísto "Pochodeň".

Emil nějak nejistě zahledl se stranou. "Ha!" usmlál se konečně, "nemají co psát, vynášejí pikantnosti."

Professor se rozehnal. "Odvážili se tak vás napíchnouti! Otrčeli se o vás, o vaši čest! Co učinite!"

Emil šlehl stranou očima po starém pánu. "Já? nějak divně se usklíbil. "Mne se pomluva netkne, ať píšu, co chtějí. Jsem klidný, vím, že jsou proto na světě psi, aby škáli! A vy, pane profesore?"

Starý pán se rozesmál. "Máte pravdu, nae se starat o takové klevevy!" A červeným šátkem otrl si oči, usazené od upřímného smiehu.

Toho dne profesor Doubrava nezašel pod zakoupenou klembu "U Jelena", večer zavedl jej Emil do Besedy, mezi pány, kteří zvali se elitou města. Velmi stísněn usedl starý pán v koutěčku, cítil je je tu jiné ovzduší, než tam "U Jelena", zde převládala inteligence. Skromně naslouchal hovoru. Mluvílo se také o politice, ale jak střídavě, kriticky, beze vášně a slepého chauvinismu!

"Eh, člověku se hnusí ty věčné národnostní hádky!" rozhorloval se vášnivý, šedivý pán na druhém konci stolu.

"A kdo je vyvolává?" přizvukoval jiný, "naše politické časopisy! Je to jejich remeslo: štvať! Každého sešlehat, zostudit, kdo by se chtěl zastavit a rozumně uvážovat o té bohohupsté štvaniči, za zrádce ho prohlásit, zmířit —" A tak i rozumní, třeba s nechtím masejí jít s kaňným proudem na cionalsmu, aby nebyli postaveni na prahu. Pravine: Zavřít pá redaktora, noviny zastavit, a by by v Čechách pokoj, lid už in těch štvanech dost. Rázem by přestaly haňly v jazyk, o nějaké slo "do mne držte nebo na postovní úradě!"

"Tak! Pravda! Noviny jsou všina vinny!" dosvědčel horlivě pan Vrba, který již dávno zlo návněl v této společnosti. "kdy by noviny přestaly vycházet, co dohých lidí z duše by si odlehlo, nemusili by se přetvářat!"

Emil se usklíbil (ten úšklebek zdědil po svém otci — nikdy nebylo znát, mluví-li vážně nebo ironicky): "Dobře, děl pan rada: "Bohohupstá štvaniče! Ale to je to, že my sami se stydíme čistou pravdu doznat, pořád ještě máme zastaralé představy, zapasíme s chimérami. Přetvárneme se, jak bychom se hrozili každého německého zvuku, a nikdo nemá odvahu veřejně prohlásit čistou pravdu, že je němčina naším druhým mateřským řečí, do našich dělí ji vtlučkáme ve škole i doma český člověk se už rodit s touhou naučit se německy. A nerekneme si to!"

Kolem se zasmáli. (Pan profesor viděl, jak pozorně všichni si slouchali, kdykoliv Emil hovořil a prohlodil-li vtip, celá společnost dala se do hluchého smiehu dřive, než domluví.)

Trochu sentimentálně dodal reditel měšťanských škol: "Tak je to, tak! Dříve naši lidé ve veřejnosti chlubili se němčinou, ale doma u krbu vládla česká řeč, český duch — teď na venek se vlastenci a v rodině rozlézá se cizota!"

V profesoru Doubravovi až se dech zatajoval, byly to směle, přímo revoluční myšlenky, které tu slyšel, takhle "U Jelena" otevřeně promluvit, jaká bouře odporu by se zdvihla! Myslí si; He, intelligence, klidně uvážuje o všem, nerozčíll se.

Ještě někdo pravil: "Čech je jako kmoťránek z venkova, který v každém druhém člověku vidí strýčka a chce se s ním mermocí líbat, třeba že strýček říkal, "Já vás, člověku, ani neznám!" Vykládá příbuzenské svazky: "Naše kráva se napila z vaší louže." Tak se vtrápe Francouzům a jiným, a na konec řekne cizinec: "Aha, už vím, vy jste Maďari!" A Čecháček se sladce usměje: "Oh ne! Poníženě prosím, já jsem Čech, víte, kmoťříčku, ten co byl roku 1620 — s odpustěním — bit!"

Hlučným smiechem otrásla se celá hospoda. Ale pak už nechal politiky, obrátil se k jiným před mětím, hovořilo se o počasí, o vědeckých záhadách, a profesor Doubrava osmělen, pokusil se docela o jakousi učenou přednášku. Rozhovořil se o své naučované myšlence, že všechno usobitý ráz naší kultury, našich písní, pověstí, zvyků, vůbec všeho života vytvořil se v době baroka v 18. století, neboť co bylo dřive, to zhybnulo nebo zapomenuto bylo doista úplně v bouřích třicetileté války, v bídě a v morových letech po ní. Ukázal pánu, že něco zná a ví. A páni naslouchali, mizuražice očima nad svými sklenicemi.

(Pokračování.)

Povšechná slabost.

Zlenivlost jater, nezálivnost, vleklá zácpa a nepravny ztenivlost velice zeslabují nemocného. Abyste napravili tyto nepořádky a tak zamezili jejich další vývin a posílili celou soustavu, berte

Severův Životní balsám

(Severa's Balsam of Life)

Povšechný silitel.

Cena 75 centů.

Chcete-li důkazů o jeho účinnosti, čtěte následující dopis:

"Chci Vám poděkovati za Severův Životní balsám. Byla jsem stížena žaludečným chorobou, jsem velmi oslabená a bez chuti k jídlu. Po užívání jedné láhve Severova Životního balsámu tyto příznaky zmizely. Prosim, abyste to uvěřili v časopisech, aby i jiné z toho těpali, kdo podobně trpí."

P. Pagačová z Moquaw, Wis.

Zádejte Severovy Léky všude v lékárnách. Variojte se však nápodobit. Když vás lékárník nemá Severovy léky, aťch je nechtěl pro vás objednat, pošlete si je sami přímo od

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

FRANK SVOBODA
UMĚLECKÝ ZÁVOD
POMNÍKOVÝ

Krásný nový ceník právě vydán. Pište si o něj dnes. Já vám učerím peníze.

1215-31 SO. 13TH ST
OMAHA NEB.

FRANK SVOBODA DESIGN N-100

Lee-Gass-Andreesen Hardware Co.
PRODÁVÁ VE VELKÉM

lačen, vyráběné a lakované plechové náčiní. — Grované plech, železné plech, kovové zboží. — Ostentý drát, železnky, ozdobná zboží, hřebky, střešné zboží a náboje a sportovní zboží všeho druhu.

9th and Harney Streets. OMAHA, NEBRASKA.

Ku získání nejvyšších cen zaslejte svůj dobytek na
WOOD BROTHERS
společlivé komisionářské obchodníky

Omaha, Chicago, Sioux City, So. St. Paul.
Pište na: Joseph A. Lichnovský, kladr, Omaha, Neb.

Zlatá žila Pístel - Zaplatte až se vyléčíte

Místní zdravotní ústav, který vyvíjí speciální léčbu, která je pro všechny formy tuberkulózy a jiných onemocnění plic. Zlatá žila, která je jedním z nejlepších prostředků pro léčbu tuberkulózy, je nyní k dispozici v tomto ústavu. Pište si pro katalog a seznamte se s tímto ústavem. Dr. E. H. TARRY, 240 Bee Bldg., OMAHA, NEB.

Nejlepším místem k nakupování stavebního dříví, jest
Česká dřevařská ohrada,
Chicago Lumber Co.,
na 14. a Maroy ul., Omaha, Neb. 491f

Čestí prodavači Vás vždy ochotně a vzorně obslouží.

FRANK YUN
vlastní článek a kůže z koňů
řeznický a uzenářský obchod
V ČÍSLE 2206 JIŽ 18. OMAHA.

Bohatý výběr čerstvé masa, nejlepší jakosti a za ceny nejvýhodnějš. Všeobř výroby uzenářské masa se také nepopí jakosti. Objednávky možno učít i telefonem: Douglas 3422.

Bliss & Wellman
kommissionári dobyt看
Exchange Building, Stock Yards Station,
SOUTH SIDE OMAHA, NEBRASKA.

Jana již v tomto obchodu 20 roků. Nade vlastní zkušeností a znalostí ve spojení se silami, které pro vás pracují, — mají 162 dlouhodobě zkušeností. A proto můžete s důvěrou se na nás spolehnouti, nám vyřídí Utánil jsme 6 milionů dolarů obrotu obchodního v této době, což do svědění, že zastitěné mají v nás důvěru a že jsme jim získali ty nejvyšší ceny za jakost dobytka, jak trb poskytoval.